

جمادی الأول - سال سوم (شوری: ۲۳)

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ، قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى، وَ مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا، إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ.

این پاداشی است که خداوند، بندگان را که برخوردار از ایمانند و کارهای شایسته انجام داده‌اند، به آن مژده می‌دهد، بگو: از شما در برابر رسالتم هیچ پاداشی جز مودت به نزدیکانم [که بنا بر روایات فراوان و صحیح عامه و شیعه، اهل بیت پیامبر علیهم السلام هستند] درخواست ندارم، هر کس کار نیکی [که محبت‌ورزی به اهل بیت علیهم السلام و پیروی از آنان است] انجام دهد، بر نیکی‌اش می‌افزایم، به راستی خداوند بسیار آمرزنده، و عطا کننده‌ی پاداش فراوان در برابر عمل اندک است.

جابر جعفی روایت می‌کند که امام باقر علیه السلام درباره‌ی آیه‌ی «و مَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا» فرمودند: هر کس ولایت اوصیای خاندان پیامبر صلی الله علیه و آله (اهل بیت علیهم السلام) را بپذیرد و از راه و روش و راهنمایی‌هایشان پیروی کند، این امر بر ولایت‌پذیری او می‌افزاید، به گونه‌ای که گویی ولایت پیامبران پیشین و اولین مؤمنان را از زمان خودش تا حضرت آدم علیه السلام پذیرفته است. این مصداق آیه‌ی زیر است که پروردگار می‌فرماید: «من جاء بالحسنة فله خير منها» [هر کس نیکی به میان آورد، پاداشی بهتر از آن خواهد داشت] یعنی هر کس کار نیکی انجام دهد، خداوند او را وارد بهشت می‌نماید. هم‌چنین می‌فرماید: «مَا سَأَلْتُمْ مِّنْ أَجْرٍ فَهُوَ لَكُمْ» [هر مزدی که از شما خواستم برای شما باشد] یعنی تنها پاداشی نیز که از شما خواسته‌ام برای خودتان است. شما به وسیله‌ی آن هدایت می‌شوید و در روز قیامت از عذاب‌هایی می‌یابید.^۱

ریان بن صلت روایت می‌کند که امام رضا علیه السلام در مجلس مأمون در مرو حضور یافت که در آن گروهی از مردم عراق دور هم جمع شده بودند. آن حضرت در آن مجلس به ذکر حدیث و بیان آیات اصطفی (برگزیدگی) که دوازده آیه هستند، پرداخت و فرمود: ششمین آیه، این فرموده‌ی پروردگار است: «قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى» این امر تا روز قیامت، مختص پیامبر صلی الله علیه و آله و اهل بیت علیهم السلام می‌باشد و جز آن‌ها به هیچ کس دیگری تعلق ندارد. زیرا خداوند عز و جل از زبان حضرت نوح علیه السلام در کتابش می‌فرماید: «وَايَا قَوْمٍ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ وَ مَا أَنَا بِطَارِدِ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّهُمْ مُلَاقُوا رَبِّهِمْ وَ لَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ» [و ای قوم من! بر این (رسالت) مالی از شما درخواست نمی‌کنم. مزد من جز بر عهده‌ی خدا

نیست و کسانی را که ایمان آورده‌اند، طرد نمی‌کنم. قطعاً آنان پروردگارشان را دیدار خواهند کرد، ولی شما را قومی می‌بینم که نادانی می‌کنید] همچنین از زبان حضرت هود علیه السلام فرموده است: «یا قوم لا أسئلكم عليه أجراً إن أجرى إلا على الذي فطرني أ فلا تعقلون» [ای قوم من! برای این (رسالت) پاداشی از شما درخواست نمی‌کنم. پاداش من، جز بر عهده‌ی کسی که مرا آفریده است، نیست. پس آیا نمی‌اندیشید؟] خداوند هم‌چنین خطاب به پیامبرش صلی الله علیه و آله فرموده است: «قُلْ لا أسئلكم عليه أجراً إلا المودة في القربى، و من يقترف حسنةً نزد له فيها حسناً». از آن‌جا که خداوند به طور قطعی می‌داند که یقیناً آن‌ها هرگز از دین خداوند به سوی گمراهی برنمی‌گردند، مودت آن‌ها را واجب گردانده است. دیگر این‌که ممکن است فردی دوست‌دار دیگری باشد، ولی برخی از اعضای خانواده‌ی این فرد با او دشمن باشند. بنابراین نسبت به آن اعضا، اعتماد قلبی نداشته باشد. خداوند اراده فرموده است که در قلب رسول خدا صلی الله علیه و آله هیچ کدورتی نسبت به مؤمنان نباشد. به همین دلیل، مودت نسبت به اهل بیت صلوات الله عليهم اجمعین را بر آن‌ها واجب گردانده است. هر کس این ولایت را در پیش گیرد و پیامبر و اهل بیتش عليهم السلام را دوست داشته باشد، رسول اکرم صلی الله علیه و آله نمی‌تواند نسبت به او کینه و بغضی در دل داشته باشد. اما هر کس مودت نسبت به اهل بیت عليهم السلام را ترک کند و مودت آن‌ها را در دل نداشته باشد، باید رسول خدا صلی الله علیه و آله از او بی‌زار باشد. زیرا چنین فردی یکی از فرایض الهی را انکار کرده است. آیا فضیلت و افتخاری بزرگ‌تر یا شبیه به این یافت می‌شود؟ خداوند آیه‌ی «قُلْ لا أسئلكم عليه أجراً إلا المودة في القربى» را بر پیامبر صلی الله علیه و آله نازل کرد. رسول خدا صلی الله علیه و آله در میان یارانش سخنانی ایراد فرمودند. ایشان در ابتدا به حمد و ستایش خداوند پرداختند و فرمودند: ای مردم! خداوند بر شما حقی نازل کرده است. آیا بدان عمل می‌کنید؟ هیچ کس به آن حضرت پاسخ مثبت نداد. آن حضرت فرمود: ای مردم! این حق، به معنای پرداخت طلا، نقره، غذا یا نوشیدنی نیست.

آن‌ها گفتند: حال که چنین است بگو.

پیامبر صلی الله علیه و آله این آیه را برایشان خواندند.

آن‌ها پاسخ دادند: آری! بدان عمل می‌کنیم! اما در حقیقت، بیشتر آن‌ها بدان عمل نکردند.

خداوند عزّ و جلّ هرگاه بر پیامبری وحی فرستاده است، از او خواسته تا از قومش هیچ اجر و پاداشی نخواهد. زیرا خداوند پاداش پیامبران را به طور کامل به آن‌ها می‌دهد. خداوند مودت اهل بیت رسول خدا عليهم السلام را بر امتش واجب کرده و به آن حضرت دستور داده است تا پاداش خود را در آن قرار دهد تا آن‌ها حق اهل بیتش را ادا کنند و به فضیلت آن‌ها که خداوند آن را واجب نموده است، پی ببرند. مودت نسبت به اهل بیت عليهم السلام، براساس میزان شناخت فضل و برتری آن‌هاست. زمانی که خداوند آن را واجب گرداند، عمل بدان به علت دشواری

ضرورت اطاعت، مشکل و دشوار گردید. به همین دلیل گروهی که خداوند پیمان وفاداری بدان را از آنها گرفته بود، بدان عمل کردند و افراد بدبخت و منافق با آن مخالفت و دشمنی کردند و از پذیرش آن سرباز زدند و آن را از چهارچوبی که خداوند برای آن تعیین کرده بود تغییر داده و دچار انحراف کردند و گفتند: منظور از قُربی همه‌ی اعراب یا مسلمانان هستند. بنا به هر کدام از این دو برداشت، درمی‌یابیم که مودّت، مخصوص نزدیکان پیامبر صلی الله علیه و آله است. در نتیجه، نزدیک‌ترین فرد به پیامبر صلی الله علیه و آله، سزاوارترین آنها جهت اختصاص مودّت است و هر اندازه که قرابت و خویشاوندی فرد به پیامبر صلی الله علیه و آله بیشتر باشد، بیشتر سزاوار مودّت است و میزان مودّت نسبت به افراد باید براساس میزان قرابت و نزدیکی آنها به رسول اکرم صلی الله علیه و آله باشد.^۱